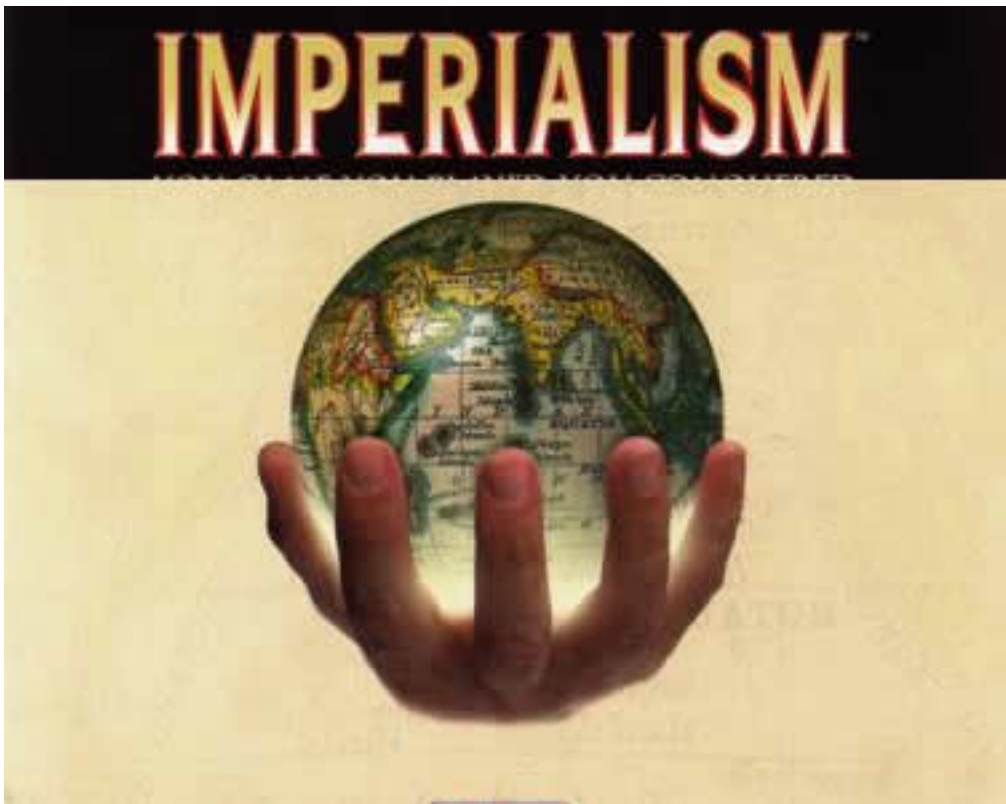

Ik zie niet in waarom wij zouden moeten toekijken terwijl een land communistisch wordt omdat hun eigen volk onverantwoordelijk is. » (Henry Kissinger, juni 26, 1970 over Chili). « Ik heb veel mensen in deze kamer horen zeggen dat zij de verkiezingen in Honduras niet zullen erkennen. Wat houdt dat in voor de concrete werkelijkheid, niet voor de wereld van magisch realisme? » (W. Lewis Amselem, Amerikaanse vertegenwoordiger in de Organisatie van Amerikaanse Staten, 11 November, 2009) Voor de magisch realisten van de Verenigde Staten is een coup een coup als Washington zegt dat het er eentje is. Op 10 maart 1952 greep de Cubaanse generaal Fulgencio Batista de macht waarna hij zijn coup probeerde te legitimeren met frauduleuze verkiezingen. En ziedaar: de coupplegers kwamen als winnaar uit de bus en Washington erkende Batista als president van Cuba. In 1964 bracht het leger van Brazilië president João Goulart ten val en verborg deze misdaad achter aan schaamlapje van verkiezingen - coups gaan blijkbaar vergezeld van republikeinse paraferalia.

In 2009 konden maar weinig mensen zich voorstellen dat het leger van Honduras de orders van een corrupt hooggerechtshof zou opvolgen en een president zou kidnappen en verbannen naar Costa Rica. Nog minder mensen konden zich voorstellen dat de president van Costa Rica, Oscar Arias, met de coupplegers zou samenwerken en in plaats van hen voor hun misdaden aan te klagen vrije teruggang in hun militaire vliegtuig zou verlenen. Meer eenentwintigste eeuws magisch realisme veranderde Arias van een collaborateur in een bemiddelaar - met de zegen van de VS en de Organisatie van Amerikaanse Staten.

Washington had de tegoeden van de coupplegers kunnen bevriezen. Of het had de politieke hooligans van Honduras kunnen veroordelen die de coup steunden en een vervalste ontslagbrief van president Manuel Zelaya produceerden, een brief die hij niet had getekend en de foute datum bevatte. In plaats van dat het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken de overval een coup noemde, 'bestudeerden' Amerikaanse officials de absurde beschuldiging dat Zelaya de grondwet van Honduras had geschonden door op te roepen tot een niet-bindend referendum over de vraag of dit document aangepast moest worden. In 2009 had een mensenrechtenrapport van dit dezelfde

ministerie het hooggerechtshof van Honduras dat later de arrestatie van Zelaya zou bevelen nog bestempeld als corrupt. Maar zelfs dit gerechtshof gaf niet het bevel tot kidnapping en verbanning.

Tegen november hadden de gorilla's van de coupplegers oppositiemedia het zwijgen opgelegd en demonstranten in elkaar geslagen, gemarteld en vermoord. Pas na dit alles waren de omstandigheden voor de coupplegers gunstig genoeg om 'verkiezingen' te organiseren. Minder dan vijftig procent van de mensen ging stemmen in verkiezingen waarin geen van de kandidaten Zelaya's ideeën vertegenwoordigde. Ondanks beschuldigingen van fraude en onrechtmatigheden erkende Washington het 'proces' als legitiem en verzocht het de wereld om de tumultueuze afgelopen periode door de vingers te zien - alsof de vijf maanden slechts een dipje waren geweest.

Met Amerikaanse steun bracht een compleet betekenisloos lid van de Honduraanse elite de voormalige bananenrepubliek, tegenwoordig gevuld met maquiladoras, terug in de rijen van respectabele naties - ondanks de bezwaren van tientallen andere landen. Ach, zo merkte journalist uit Tegucigalpa op, deze verkiezingen waren net zo goed legitiem als de farce in Afghanistan. Het bereiken van succes duurde wat langer dan de coupplegers gewild hadden maar ten slotte verklaarde Washington het afgelopen jaar tot niet langer relevant. Het kidnappen van Zelaya omdat hij legale hervormingen suggereerde? De daaropvolgende moorden door doodseskaders? Ach, zand erover.

Een tiental superrijke families bestuurt het land al decennialang als hun privé-eigendom. Uit hun ervaringen met Zelaya's onverwachte recalcitrantie hebben ze geleerd om de politieke controle over het land niet langer uit handen te geven, ook niet aan rijke bondgenoten. De Honduraanse patzers hebben nu hun eigen familieleden congreszetels laten 'winnen' en in het gerechtshof geplaatst. De elite van Honduras verving Zelaya omdat zij, net zoals andere illegitieme machthebbers, bang waren dat hun slachtoffers, de meerderheid van de bevolking, in beweging zou komen en de grondwet, de waarborg tegen structurele verandering, zou veranderen. Het door Zelaya voorgestelde referendum was een bedreiging voor hun oligarchie. Een nieuwe grondwet zou de meerderheid in staat kunnen stellen het nog uit de Koude Oorlog stammende systeem te vervangen.

Vanaf de jaren veertig trainde Washington de legers van Latijns Amerika om anti-Communisme als voorwendsel te gebruiken om uitdagingen aan het adres van de grote Amerikaanse investeerders en de lokale aristocratieën de kop in te drukken. De 'counterinsurgency' van de jaren zestig leidde naar het tijdperk van de militaire dictaturen in de jaren tachtig: altijd met een republikeinse façade. Dromers geloofden dat Obama verandering zou brengen: deze president zou zelfs verkiezingen die uitslagen hadden die hem niet aanstonden respecteren, zoals wanneer inwoners van Latijns Amerika de 'verkeerde' president kiezen. 'Ik zie niet in waarom wij zouden moeten toekijken hoe een land communistisch word omdat het eigen volk zo onverantwoordelijk is.' 'Het gaat om zaken die te belangrijk zijn om aan de Chileense kiezers overgelaten te worden' stelde de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Henry Kissinger in de jaren zeventig en rechtvaardigde daarmee de coup in Chili.

Zesëndertig jaar later vermeed president Obama het om zo bot te zijn. De rechtsstaat en economische globalisering gaan tegenwoordig hand in hand: coups verstoren het zakendoen maar. Maar waarom organiseerden de Honduraanse elite en hun leger dan een coup? Omdat zij dachten ermee weg te kunnen komen en uiteindelijk de zegen van Washington te krijgen. En dat lukte hen. Het oude imperiale beleid ten faveure van de grote bedrijven en banken zette opnieuw de toon. En waarom zou het ook anders zijn? Per slot van rekening was Obama's eerste daad als president de banken en automobielsector te hulp schieten. Dankzij Washington's magisch realisme - heeft er wel ooit een coup plaatsgevonden? - is Honduras opnieuw, tijdelijk, veilig voor Chiquita Banana, Amerikaanse banken en de lokale aristocratie.

Dit artikel verscheen eerder in Against the Current